

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра історії та культури української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

Ярослав РЕДЬКВА

29 серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Питання загального мовознавства у шкільному курсі з української мови

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Українська мова та література)

Спеціалізація A4.01 Середня освіта (українська мова та література)

Спеціальність A4 Середня освіта

Галузь знань A Освіта

Рівень вищої освіти другий магістерський

Філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни „*Питання загального мовознавства у шкільному курсі з української мови*” складена відповідно до освітньо-професійної програми *Середня освіта (Українська мова та література)*.

Розробник: д. філол. н., проф. Наталія КОЛЕСНИК

Викладач: д. філол. н., проф. Наталія КОЛЕСНИК

Погоджено з гарантом ОП

Н. Колесник Наталія КОЛЕСНИК

Затверджено на засіданні кафедри історії та культури української мови
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 року

Завідувач кафедри історії
та культури української мови

Н. Колесник Наталія КОЛЕСНИК

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Голова методичної ради
філологічного факультету

А. Антофійчук Алла АНТОФІЙЧУК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра історії та культури української мови

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

**ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА
У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Обов'язкова

Освітньо-професійна програма „Середня освіта (Українська мова та література)”

Спеціальність А4 Середня освіта

Галузь знань А Освіта

Рівень вищої освіти – магістерський

Філологічний факультет

Мова навчання – українська

Розробники: д. філол. н., доцент Колесник Наталія Степанівна

Профайл викладача (-ів) Дайте лінк на профайл викладача, або викладачів курсу
(-ів)) (посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача

Контактний тел.

0372-58-48-00

E-mail:

n.kolesnyk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Дайте посилання на дисципліну в системі Moodle

Консультації

Онлайн-консультації: четвер 15.00.

**Очні консультації: за попередньою домовленістю
(вівторок, з 14.30 до 15.30).**

Робоча програма навчальної дисципліни **«Питання загального мовознавства в шкільному курсі з української мови»** складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» другого рівня вищої освіти за спеціальністю А4.01 Середня освіта (Українська мова і література), що затверджена Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 5 від «28» квітня 2025 р.).

Розробник: Колесник Наталія Степанівна, завідувач кафедри історії та культури української мови, доктор філологічних наук, професор.

Викладач: Колесник Наталія Степанівна, завідувач кафедри історії та культури української мови, доктор філологічних наук, професор.

Погоджено з гарантом ОП і затверджено

на засіданні кафедри історії та культури української мови.

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри	_____	(Колесник н. С.)
	(підпис)	(прізвище
та ініціали)		

Схвалено методичною радою філологічного факультету.

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року.

Голова методичної ради факультету	_____	(Антофійчук А.М)
-----------------------------------	-------	------------------

Пояснювальна записка

Курс „Питання загального мовознавства в шкільному курсі з української мови” узагальнює знання студентів-магістрів про предмет, структуру і значення лінгвістики, системного й антропоцентричного мовознавства у формуванні сучасної наукової картини світу; поглиблює уявлення про походження мови, принципи та механізми її функціонування й розвитку, значення мови в житті соціуму; формує вміння розвивати в учнів необхідні лінгвістичні компетенції; розширює загальну мовознавчу підготовку студентів-магістрів; поглиблює розуміння важливості мови в організації життєдіяльності як суспільства загалом, так і мікроспільноти, зокрема шкільного колективу; формує вміння використовувати різні методи навчання відповідно до різних вікових і психолого-соціальних груп учнів, з урахуванням міжособистісних взаємин, усвідомлення гендерних проблем для забезпечення мотивувального, розвивального та інклюзивного освітнього простору; сприяє розумінню умов та принципів комунікації, застосуванню у процесі комунікативної діяльності різних типів обробки інформації (реферування, есе, презентація тощо).

Мета: узагальнити і поглибити знання студентів з попередньо вивчених лінгвістичних дисциплін про походження мови, особливості її структури (мовні рівні), закономірності розвитку і функціонування в її багатоаспектних зв'язках із людиною, суспільством, історією, культурою з урахуванням новітніх здобутків лінгвістики (концепцій, теорій, методів дослідження та опису мови). Сприяти поліпшенню підготовки майбутнього філолога до самостійної творчої роботи у сфері освіти для організації навчально-виховного процесу, використання фахової компетенції для успішного й ефективного викладання української мови в закладах освіти, дієвого впливу на особистість учня, генерування нових ідей.

Пререквізити: „Вступ до мовознавства”, „Сучасна українська літературна мова”, „Українська діалектологія”, „Історія української літературної мови”, „Основи мовознавчих досліджень”, „Методологія та організація наукових досліджень”, „Порівняльна граматики слов'янських мов”.

Компетенції:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати прикладні спеціалізовані завдання в галузі середньої освіти, які вимагають достатнього інтелектуального потенціалу й поглибленого рівня знань та вмінь інноваційного характеру, а також передбачають застосування теорій і методологій педагогіки та філології в умовах організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

ЗК 1. Здатність формувати та розвивати мовно-комунікативні вміння та навички здобувачів освіти державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність здобувачів освіти до само- та взаємооцінювання результатів навчання. Здатність формувати їхні ціннісні ставлення, забезпечуючи безперервний професійний розвиток.

ЗК 3. Здатність діяти відповідально, усвідомлювати й цінувати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

ЗК 7. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критичне оцінювання інформації, оперувати нею в професійній діяльності

ФК 3. Здатність застосовувати теоретичні знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення прикладних професійних завдань; обирати методи й засоби навчання з педагогіки, психології, технології викладання української мови та літератури, спрямовані на розвиток здібностей здобувачів освіти з урахуванням їхніх індивідуальних і вікових особливостей, міжособистісних взаємин, усвідомлення рівних можливостей і

гендерних особливостей для забезпечення мотивувального, розвивального та інклюзивного освітнього простору.

ФК 5. Здатність здобувачів вищої освіти розуміти сутність освітньої системи України в умовах реформ.

ФК 8. Здатність узгоджувати фахову стратегію і тактику, обрані технології з відомими напрямками в методиці, методами, формами та засобами навчання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти.

ФК 9. Здатність організовувати навчальний процес з української мови та літератури на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів; проектувати та організовувати навчальний процес на рівні предмета мовно-літературної галузі, розділу, теми, уроку, педагогічної ситуації.

ФК 10. Здатність формувати в учнів уміння користуватися метамовою лінгвістики та літературознавства; знати термінологію, загальні теоретичні положення мовознавства й літературознавства, історичні надбання та новітні досягнення і ступінь їх висвітлення під час викладання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти.

ФК 11. Здатність розуміти значення лінгвістики у формуванні сучасної наукової картини світу; чітко уявлення про походження мови, принципи й механізми її функціонування та розвитку; усвідомлення значення мови в житті соціуму; уміння розвивати в учнів предметні лінгвістичні компетенції.

ФК 12. Здатність консультувати суб'єктів педагогічного впливу (учнів, батьків, громаду) щодо освітніх і культурних проблем, дотримання норм літературної мови, проблем культури мови та мовної політики держави.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати сучасну термінологію, наукові поняття, концепції, теорії, методи дослідження педагогічних та філологічних наук. Розуміти загальні тенденції, закономірності розвитку педагогічної та філологічної наук, їх значення у формуванні наукової картини світу сучасного школяра, студента.

ПРН 6. Знати сучасні теорію та методiku, технології навчання філологічних предметів, інноваційних та інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних технологій навчання для успішного й ефективного викладання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти.

ПРН 8. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 10. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної спеціалізації.

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, обираючи для цього оптимальні дослідницькі підходи й методи; інтерпретувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних із різних джерел.

ПРН 12. Доступно й аргументовано пояснювати учасникам освітнього процесу сутність конкретних філологічних питань, формулювати та обґрунтовувати власний погляд на них.

ПРН 13. Знати теоретичні положення мовознавства, історичні надбання та новітні досягнення лінгвістичної науки, ступінь їх висвітлення в чинних модельних програмах української мови; вміти їх критично осмислювати й інтерпретувати; розуміти важливість мови в організації життєдіяльності як суспільства загалом, так і мікроспільноти, зокрема шкільного колективу.

Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- загальні теоретичні положення мовознавства та ступінь їх висвітлення в курсі української мови в закладах загальної середньої освіти на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів;
- термінологію загального мовознавства для вільного оперування у професійному спілкуванні з дотриманням норм літературної мови та мовної політики держави;
- основні теорії про сутність і функціонування мови в суспільстві, зв'язок мови і мислення з метою вільного оперування інноваційними технологіями та знаннями для задоволення потреб інформаційного суспільства та розв'язання комунікативних завдань у професійній сфері;
- історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, ступінь їх висвітлення в шкільному курсі української мови та вміння їх критично осмислювати й інтерпретувати;
- історію формування найважливіших лінгвістичних методів і методик та особливості їх застосування на уроках української мови в закладах загальної середньої освіти;

вміти:

- виокремлювати та кваліфікувати актуальні наукові проблеми в галузі лінгвістики для подальшого використання у різних сферах педагогічної та науково-дослідницької діяльності;
- вміло використовувати найважливіші лінгвістичні методи та методики для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності (викладання та проектування процесу навчання), у різних комунікативних ситуаціях, залучаючи різні види контролю досягнень учнів;
- критично оцінювати отриману інформацію та предметно характеризувати досягнення мовознавців у різних галузях лінгвістики, пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них, екстраполюючи їх на процеси навчання української мови в закладах загальної середньої освіти;
- застосовувати отримані знання при аналітичному реферуванні джерел, а також у власних лінгвістичних дослідженнях, обираючи оптимальні шляхи аналізу різноманітного мовного матеріалу під час наукового дослідження мови;
- виокремлювати та кваліфікувати наукові проблеми в галузі мовознавства, виявляючи здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; створити презентацію на одну із запропонованих мовознавчих тем, щоб закріпити свої навички під час наукового викладання лінгвістичних питань;
- самостійно набувати та вдосконалювати необхідні знання та вміння шляхом опрацювання лекційного матеріалу та теоретичної літератури з тем курсу, для їх подальшого застосування у практичних ситуаціях, на уроках української мови в закладах загальної середньої освіти, працюючи в команді та автономно.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни		Питання загального мовознавства в шкільному курсі з української		
Рік підготовки	Семестр	Кількість	Кількість годин	

			кредитів	годин	змiстових модулiв	лекцiї	практичнi	семiнарськi	лабораторнi	самостiйна робота	iндивiдуальнi завдання
	6	2	6	180		30	14			136	
		2	6	180							

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних та практичних занять	Змістовий модуль 1. Теорія мови.											
Тема 1. Мовознавство як наука.		2				9						
Тема 2. Знакова природа мови.		4				9						
Тема 3. Мова і мислення.		2				9						
Тема 4. Мова і мовлення.		2				9						
Разом за ЗМ1		10				36						
Теми лекційних та практичних занять	Змістовий модуль 2. Структура і система мови.											
Тема 1. Структура і система мови. Рівні мови й одиниці мови. Система і норма.			2			9						
Тема 2. Фонологічна система мови.		2	2			9						
Тема 3. Граматична система мови.		2	2			9						
Тема 4. Лексико-семантична система мови.		2	2			9						

Тема 5. Проміжні рівні мови.		2	4			9						
Разом за ЗМ2		8	12			45						
Теми лекційних та практичних занять	Змістовий модуль 3. Мова, суспільство, культура.											
Тема 1. Суспільна природа мови.		2				9						
Тема 2. Мова, нація, держава.		2				9						
Тема 3. Мова і культура.		2	2			9						
Тема 4. Причини, види, темпи мовних змін.		2				9						
Разом за ЗМ 3		8	2			36						
Теми лекційних та практичних занять	Змістовий модуль 4. Методологія мовознавства.											
Тема 1. Традиційні методи дослідження мови.		2				10						
Тема 2. Новітні методи дослідження мови.		2				9						
Разом за ЗМ 4.		4				19						
Усього годин	120	30	14		4	136						

Тематика лекційних занять з переліком питань

Змістовий модуль 1. Загальне мовознавство як навчальна дисципліна. Знакова теорія мови.

Тема 1. Вступ. Мовознавство як наука. Загальне мовознавство як навчальна дисципліна.

Предмет, зміст та основні завдання загального мовознавства. Місце мовознавства в системі наук. Прикладне мовознавство. Питання загального мовознавства у шкільному курсі мови.

Тема 2. Знакова природа мови.

Поняття про знак і знакову систему мови. Типологія знаків. Структура знака. Своєрідність мови як знакової системи. Специфіка мовного знака. Знаковість і одиниці мови. Мова і несловесні форми спілкування (паралінгвістика і паракінесика) під час формування лінгводидактичної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури.

Тема 3. Мова і мислення.

Проблема співвідношення мови і мислення. Психофізичні основи зв'язку мови і мислення. Внутрішнє мовлення і мислення. Значення мови в процесі пізнання. Способи формування наукового мислення школяра ЗЗСО.

Тема 4. Мова і мовлення.

З історії вивчення проблеми мови і мовлення. Сучасні уявлення про співвідношення мови і мовлення. Про теоретичне й практичне значення дихотомії мова-мовлення для практики викладання мови в шкільному курсі.

Змістовий модуль 2. Структура і система мови.

Тема 1. Структура і система мови. Рівні мови й одиниці мови. Система і норма.

Системний характер мови. Парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення в мові. Структура мови. Основні й проміжні рівні мови. Теорія ізоморфізму й ієрархії рівнів мови. Своєрідність системності мови. Система і норма. Про співвідношення поняття мовної системи і норми на уроках української мови.

Тема 2. Фонологічна система мови.

Поняття фонем. Фонем в парадигматиці й синтагматиці. Поняття фонологічної системи. Методи і форми засвоєння фонетики у шкільному курсі української мови.

Тема 3. Граматична система мови.

Граматика як розділ мовознавства та її вивчення у шкільному курсі української мови. Граматичне значення. Граматичні категорії. Особливості вивчення морфологічного та синтаксичного рівнів на уроках української мови.

Тема 4. Лексико-семантична система мови.

Поняття лексико-семантичної системи. Парадигматичні відношення. Синтагматичні відношення. Епідигматичні відношення. Вплив об'єктивної дійсності на лексико-семантичну систему мови та проблема суржику в шкільному середовищі.

Тема 5. Проміжні рівні мови.

Морфологічний рівень та питання чергування в коренях слів у шкільному курсі української мови. Словотвірний рівень та творення нових слів у мовлення сучасного школяра. Фразеологічний рівень та проблема багатства мовлення учня.

Змістовий модуль 3. Мова, суспільство, культура.

Тема 1. Суспільна природа мови.

Суспільні функції мови. Соціальна зумовленість мовних явищ. Суспільний характер мовної норми. Мова як символ соціальної солідарності. Залежність стану мови від стану суспільства.

Тема 2. Мова, нація, держава.

Мова як найважливіша етнічна ознака. Проблема державності української мови на уроках української мови. Питання мовної політики у шкільному курсі української мови.

Тема 3. Мова і культура.

Визначення культури. Відмінності мов, зумовлені своєрідністю культури (відмінності у лексиці і фразеології; відмінності у лексичних формах слів з тотожним денотативним значенням; типологічні особливості літературних мов; своєрідність самого процесу спілкування в різних культурах). Проблема білінгвізму у шкільному середовищі.

Тема 4. Причини, види, темпи мовних змін.

Зовнішні причини мовних змін та питання контактування мов. Внутрішні причини мовних змін. Темпи мовних змін. Про зв'язок функціонування мови та її розвитку.

Змістовий модуль 4. Методологія мовознавства.

Тема 1. Традиційні методи дослідження мови.

Поняття про методи наукового дослідження. Вихідні прийоми наукового аналізу мовного матеріалу на уроках української мови. Описовий метод. Порівняльно-історичний метод. Метод лінгвістичної географії. Зіставний метод. Структурний метод.

Тема 2. Новітні методи дослідження мови.

Соціолінгвістичні і психолінгвістичні методи та їх важливість у процесі інклюзивного навчання.

Тематика практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Мовознавство як наука. Завдання 1. Що є предметом мовознавства? Визначте зміст і завдання курсу загального мовознавства. 2. Чим різняться конкретне і загальне, теоретичне і прикладне мовознавство? 3. У чому полягає різниця між курсами загального мовознавства і вступу до мовознавства? 4. Охарактеризуйте зв'язки мовознавства з іншими суспільними і природничими науками. 5. Яка роль курсу загального мовознавства в підготовці філолога? <i>Вид роботи: бесіда, обговорення рефератів, презентація виконаних завдань, дискусія.</i>	1
2.	Мова і мислення. Завдання 1. Чому проблема співвідношення мови і мислення належить до однієї з найскладніших проблем мовознавства? 2. Які тенденції щодо питання про співвідношення мови і мислення існують у мовознавстві? 3. Які є підстави вважати, що мислення може здійснюватися без допомоги мови? За яких обставин це буває? 4. Доведіть, що єдність мови і мислення не означає їх тотожності. 5. У яких співвідношеннях перебувають внутрішнє мовлення і мислення? 6. Яка роль мови в процесах пізнання? <i>Вид роботи: бесіда, обговорення рефератів, презентація виконаних завдань, дискусія.</i>	2
3.	Мова і мовлення. Завдання 1. Розкрийте основні етапи в дослідженні питання про співвідношення мови і мовлення. 2. Які принципові відмінності в інтерпретації цієї проблеми характерні для концепції Ф. де Соссюра, Л. В. Щерби і Е. Косеріу? 3. Як трактується проблема співвідношення мови і мовлення в сучасному мовознавстві?	2

	4. Яке теоретичне і практичне значення має дихотомія «мова — мовлення»? <i>Вид роботи: бесіда, обговорення рефератів, презентація виконаних завдань, дискусія.</i>	
4.	Структура і система мови. Рівні мови й одиниці мови. Система і норма. Завдання 1. Доведіть, що мова має системний характер. 2. Які типи систем розрізняє сучасна наука? До якого типу систем належить мова? Обґрунтуйте відповідь. 3. На чому ґрунтується системність мови? Які відношення існують між мовними одиницями? 4. За яким принципом виділяються мовні рівні? У чому відмінність між основними і проміжними рівнями мови? Який зміст вкладають у поняття ізоморфізму й ієрархії рівнів мови? 5. У чому виявляється своєрідність системності мови? Як співвідносяться поняття мовної системи і норми? <i>Вид роботи: бесіда, обговорення рефератів, презентація виконаних завдань, дискусія.</i>	2
5.	Мова, нація, держава. Завдання 1. Обґрунтуйте соціальну зумовленість мовних явищ. Чи все в мові є соціальним? 2. Як відображаються в мові соціальні чинники? 3. Наведіть факти на доказ того, що мова є символом соціальної солідарності. 4. Чому мова є найважливішою етнічною ознакою? Розкрийте співвідношення мови, нації і держави; мови і культури. <i>Вид роботи: бесіда, обговорення рефератів, презентація виконаних завдань, дискусія.</i>	2
6.	Мова і культура. Завдання 1. Мова як найважливіша етнічна ознака. Розкрийте співвідношення мови і культури. 2. Охарактеризуйте основні проблеми соціолінгвістики. 3. Розкрийте зміст понять «мовна ситуація» і «мовна політика». 4. Якою мірою можливий свідомий вплив суспільства на мову? <i>Вид роботи: бесіда, обговорення рефератів, презентація виконаних завдань, дискусія.</i>	2
7.	Причини, види, темпи мовних змін. Завдання 1. Охарактеризуйте зовнішні причини мовних змін. 2. Які зміни в мові можуть бути спричинені контактуванням мов? 3. Що розуміють під внутрішніми причинами мовних змін? У яких антиноміях і тенденціях мовного розвитку вони виявляються? 4. Від чого залежать темпи мовних змін? Обґрунтуйте відповідь. 5. Які думки існують у мовознавстві щодо прогресу в розвитку мов?	2

	<i>Вид роботи: бесіда, обговорення рефератів, презентація виконаних завдань, дискусія.</i>	
8.	Традиційні методи дослідження мови. Завдання 1. Що таке метод, методика і прийом у мовознавчих дослідженнях? 2. Які вихідні прийоми застосовують у мовознавчих дослідженнях? 3. Охарактеризуйте описовий метод і його прийоми, порівняльно-історичний метод, метод лінгвістичної географії, зіставний та структурний методи. <i>Вид роботи: бесіда, обговорення рефератів, презентація виконаних завдань, дискусія.</i>	1
9.	Новітні методи дослідження мови. Завдання 1. Які методи використовують у соціолінгвістичних і психолінгвістичних дослідженнях? 2. Розкажіть про застосування математичних методів у мовознавстві. <i>Вид роботи: бесіда, обговорення рефератів, презентація виконаних завдань, дискусія.</i>	1

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1	Написання есе на тему „Специфіка мовного знака. Своєрідність мови як знакової системи”.	9
2	Підготовка реферату на тему „Паралінгвістика і паракінесика”.	9
3	Презентація, присвячена проблемі „ Психофізичні основи зв'язку мови і мислення”.	9
4	Написання есе на тему „ Системні й несистемні явища в мові”.	9
5	Презентація, присвячена проблемі „ Фонологічні школи”.	9
6	Підготовка реферату на тему „Соціолінгвістика, її предмет, завдання і проблеми”.	9
7	Написання есе на тему „ Залежність стану мови від стану суспільства”.	9
8	Підготовка усного повідомлення на тему „Синергетика”.	9
9	Презентація на тему „ Описовий метод у мовознавстві ”.	9
10	Презентація на тему „ Порівняльно-історичний метод ”.	9
11	Презентація на тему „ Метод лінгвістичної географії ”.	9
12	Презентація на тему „ Зіставний метод ”.	9
13	Презентація на тему „ Структурний метод ”.	9
14	Підготовка реферату на тему „Поняття дискурсу”.	10
15	Написання есе на тему „Концепт vs. поняття”	9

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Навчання здійснюється під час лекційних і практичних занять, самостійної позааудиторної роботи з використанням сучасних інформаційних технологій навчання, консультацій з викладачами. У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, спостереження, ілюстрацію, демонстрацію, практичні завдання. Залежно від типу пізнавальної діяльності, застосовуємо методи інформаційно-рецептивний (розвиток уваги), репродуктивний (закріплення знань, формування вмінь та навичок, розвиток пам'яті, мовлення), проблемний (розвиваємо логічне мислення, формуємо інтерес до навчальної роботи), евристичний (формуємо вміння самостійно здобувати знання, сприяємо розвитку логічного мислення, виховуємо інтерес до науково-пошукової діяльності), дослідний (розвиток здібності до творчої діяльності).

До форм і методів мають відношення проблемні й оглядові лекції із застосуванням комп'ютерної техніки, активні практичні заняття тощо.

Лекції із застосуванням презентацій, лекції-діалоги, дискусії, практичні заняття.

Самостійна робота пошукового характеру, що передбачає розв'язання проблемних завдань, аргументування та узагальнення; інтерактивні методи (опрацювання дискусійних питань), метод вправ, методи стимулювання та мотивації навчання (дискусії, обговорення, аналіз конкретних ситуацій). Методи планомірного формування розумових дій і понять: рефлексія, аналіз, планування.

Методи за логікою руху змісту навчального матеріалу: дедуктивні (від загального до часткового) та індуктивні (від конкретного до загального). Пошуковий, дослідницький, проблемний методи. Словесні, монологічні та діалогічні методи (розповідь, пояснення, інформаційна лекція, бесіда, дискусія, постановка проблеми та її вирішення).

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірити рівень підготовленості студента, а також контролювати результати самостійної роботи студентів та рівень виконання індивідуальних завдань (написання та виголошення рефератів, підготовка презентацій). Передбачено такі форми і методи поточного контролю:

- ☐ опитування на практичних заняттях для перевірки результатів опрацювання лекційного матеріалу;
- ☐ перевірка самостійної роботи;
- ☐ проведення індивідуальних консультацій як для окремих студентів, так і груп студентів;

Оцінюючи знання студентів під час практичних занять, викладач послуговується такими критеріями:

- ☐ рівень розуміння, ступінь засвоєння теоретичних понять та фактичного матеріалу;
- ☐ обізнаність з основною та додатковою літературами до теми;
- ☐ уміння логічно, послідовно викладати матеріал;
- ☐ уміння узагальнювати інформацію під час виступів в аудиторії;
- ☐ загальна грамотність, логічність і чіткість відповіді.

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, презентація) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час іспиту. Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 60 балів, мінімум 35 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (зокрема й на лекційних), активність студента під час практичного заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

Студент, який не набрав 35 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).

Оцінку „А” („відмінно” / **90-100 балів**) заслуговує студент, який виявив всебічні, систематичні й глибокі знання, за повне володіння програмовим матеріалом курсу, уміння повно й точно описати особливості структури мови, закономірності розвитку та її функціонування в багатоаспектних зв'язках із людиною, суспільством, історією, культурою з урахуванням методів дослідження та опису мови, а також здобутків лінгвістики впродовж її тривалого розвитку, екстраполюючи набуті знання на процеси навчання української мови в закладах загальної середньої освіти.

Оцінка „В” („дуже добре” / **80-89 балів**). Відповідь студента логічна, послідовна, аргументована, але під час викладу теорії чи певних концепцій він може бути неточним у деталях. Студент повністю засвоїв матеріал, знає основну рекомендовану літературу до курсу, виконував практичні завдання в повному обсязі, але припускався не принципових помилок.

Оцінка „С” („добре” / **70-79 балів**). Відповідь студента логічна, послідовна, аргументована, але під час викладу теорії чи певних концепцій він може бути неточним у деталях, не залучаючи погляди на проблему всіх відомих йому лінгвістів. Студент загалом повністю засвоїв матеріал, знає основну рекомендовану літературу до курсу, виконував практичні завдання на доброму рівні, але припускався не принципових помилок.

Оцінка „D” („задовільно” / **60-69 балів**). Відповідь студента є неповною і не завжди аргументованою. Студент знає значну частину матеріалу, запропонованого в курсі, але ці знання мають переважно несистемний характер. Роблячи правильні висновки, не вміє їх проілюструвати прикладами, застосувати на практиці.

Оцінка „Е” („достатньо” / 50-59 балів). Відповідь студента є неповною та недостатньо аргументованою. Студент загалом засвоїв матеріал курсу, але ці знання мають переважно несистемний характер. студент не зовсім точно трактує поняття і терміни, допускає неточності при викладі матеріалу; загалом студент володіє мінімальними знаннями, які дозволяють у майбутньому виконувати свої фахові функції.

Оцінка „FX” („незадовільно” з можливістю повторного складання / 35-49 балів). У студента знання з дисципліни уривчасті і мають несистемний характер. Він не здатен викласти теоретичний матеріал і проілюструвати його конкретними прикладами, частково відповідає на поставлені запитання; з рекомендованою літературою обізнаний поверхово.

Оцінка „F” („незадовільно” з обов'язковим повторним курсом / 1-34 балів). У студента або взагалі відсутні знання з дисципліни, або вони уривчасті і мають несистемний характер. Він не здатен викласти теоретичний матеріал і проілюструвати його прикладами, частково відповідає на поставлені запитання; не обізнаний з рекомендованою літературою. Обсяги теоретичних знань і практичних навичок такого студента недостатні для виконання фахових обов'язків, тобто він не спроможний продовжити навчання чи приступити до професійної діяльності після закінчення вищого навчального закладу без додаткових занять з цієї дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69	Задовільно	D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Критерії оцінювання рефератів та доповідей

Оцінювання реферату відбувається з урахуванням трьох параметрів: 1) обсяг; 2) якість написання; 3) якість виголошеної на його основі доповіді.

Оцінка „відмінно” ставиться за реферат, який має обсяг 6-8 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яку в ньому розглянуто, викладена повно, послідовно, логічно, студент демонструє самостійність думок, міркувань, суджень; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії; виголошення доповіді відповідає всім правилам риторики; доповідач відповідає на запитання змістовно, логічно, лаконічно.

Оцінка „добре” ставиться за реферат, який має обсяг до 8-10 сторінок; тема реферату викладена доволі повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки;

виголошення доповіді відповідає всім правилам риторики, але може мати поодинокі огріхи (неправильне наголошування, або темп мовлення, або часом невідповідне інтонування тощо); студент не завжди, відповідаючи на запитання, демонструє вичерпне володіння обраною темою.

Оцінка „задовільно” ставиться, коли зміст реферату відповідає обраній темі, але його обсяг є недостатнім для викладення обраної проблеми і тому її розглянуто поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки в технічному оформленні реферату.

Критерії оцінювання есе

Мета написання есе полягає в перевірці успішності засвоєння студентами проблем та категоріального апарату мовознавства, уміння використовувати отримані теоретичні знання для критичного аналізу лінгвістичних явищ і процесів, що відбуваються в суспільстві, та їх екстраполявання на шкільну практику.

В есе повинні бути висвітлені наступні питання:

- теоретичний зміст проблеми з точки зору різних підходів;
- соціальний зміст проблеми, що пояснює посилену увагу до неї в сучасному освітянському просторі, або, навпаки, відсутність такої уваги;
- перспективи вирішення проблеми.

Оцінка „відмінно” ставиться за есе, у якому проблему розглянуто різнобічно, послідовно, критично, з урахуванням важливості її висвітлення на уроках української мови в закладах загальної середньої освіти.

Оцінка „добре” ставиться за есе, у якому проблему розглянуто різнобічно, послідовно, критично, з урахуванням важливості її висвітлення на уроках української мови в закладах загальної середньої освіти, але допущено певні помилки або неточності під час критичного аналізу.

Оцінка „задовільно” ставиться за есе, у якому проблема розглянута поверхово; під час викладу студент не продемонстрував власного бачення проблеми; його судженням і міркуванням бракує самостійності, оригінальності.

Критерії оцінювання презентацій

Електронна презентація (лат. *praesento* – *непередаю*, англ. *presentation* – *подання, вистава*) наукового тексту – спосіб подання наукової інформації за допомогою мультимедіа-можливостей (зображення, звуку, відео), набір картинок-слайдів на певну тему, які сприяють зоровому, слуховому, кінестетичному сприйняттю інформації.

Мета презентації – поглибити сприйняття інформації, залучити реципієнта до активного її засвоєння; підвищити інформативність та ефективність повідомлення; формувати в студентів навички аналізу матеріалу та публічного представлення результатів дослідження.

Оцінювання презентації за наслідками її створення та представлення (виступу).

Оцінка „відмінно” ставиться за презентацію, яка відповідає змісту темі дослідження; хід дослідження представлений точно і логічно; тему розкрито повно й різнобічно; інформація ретельно структурована: заголовки лаконічні, використано таблиці, діаграми, схеми й ілюстрації; дотримані всі вимоги щодо технічного й естетичного оформлення роботи й орфографічного стандарту, графіка органічно доповнює текст; наявні електронний (на зовнішньому носіїві CD-RW або DVD-RW) та роздрукований кольоровий роздавальний матеріал презентації.

Оцінка „добре” виставляється за наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.

Оцінка „задовільно” виставляється за наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні.

Оцінка „незадовільно” виставляється через повну невідповідність вимогам щодо обсягу (12-18 слайдів (powerpoint), оформлення та викладу змісту презентації.

Більш детально щодо вимог до створення й оформлення презентацій див. за посиланнями:

<https://studfile.net/preview/2496154/page:47/>

https://www.internat2.edu.kh.ua/Files/downloads/000posibnyk_powerpoint.pdf

<https://www.businesslaw.org.ua/вимог до презентацій/>

Розподіл балів, які отримують студенти (екзамен)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль3-4				40	100	
T1	T2	T3-4	T5	T5-6	T7	T8-9	T10	T11	T12	T13			T14-5
	5	10		5		10		10	5	5			10

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Хто є автором гіпотези лінгвальної відносності: а) Е. Сепір, Б. Уорф; б) В. фон Гумбольдт, М. Мюллер; в) А. Шлейхер, Е. Бенвеніст; г) І. М. Сеченов, С. Л. Рубінштейн.
2. Гіпотеза лінгвальної відносності має такий зміст: а) мова визначає мислення; людина в своєму мисленні йде за мовою; б) мова є основним інструментом пізнання; в) мова закріплює результати пізнавальної діяльності; г) вивчення нової мови рівнозначне набуттю нового погляду на попереднє світосприйняття.
3. Яку гіпотезу було висунуто радянськими мовознавцями на противагу гіпотезі Сепіра – Уорфа? а) гіпотезу соціального договору; б) гіпотезу лінгвістичної доповняльності; в) гіпотезу звуко-символізму; г) яфетидологію – «нове вчення про мову».
4. Гіпотезу лінгвальної відносності підтримували: а) неогумбольдтіанці; б) структуралісти; в) молодогораматисти; г) компаративісти.
5. Кому належать слова: «Мова – не просто передавальний інструмент для озвучених ідей, а скоріше сама творець ідей...»: а) В. фон Гумбольдту; б) Б. Уорфу; в) Є. Сепіру; г) Л. Вайсгерберу.
6. Склад і внутрішня організація єдиного цілого – це: а) система; б) структура.
7. Хто є автором теорії ізоморфізму: а) Л. Єльмслев; б) О. С. Мельничук; в) Є. Курилович; г) Е. Бенвеніст.
8. Яка функція фонем полягає в забезпеченості цілісності та виділеності слова, що досягається завдяки наголосу і сингармонізму: а) конститутивна; б) дистинктивна; в) делімітативна; г) кульмінативна.
9. Позиційно зумовлені звуки – це: а) фонемі; б) алофони; в) варіації; г) дифтонги.

10. Хто з мовознавців відстоював розуміння мови як суспільного явища: а) А. Шлейхер, М. Мюллер; б) Г. Штейнталь, В. Гумбольдт; в) Я. Грімм, Ф. де Соссюр.
- Хто з мовознавців виділив перформативну функцію: а) К. Бюлер; б) Г. Почепцов; в) Е. Бенвеніст; г) Р. Якобсон.
12. Які функції подає у класифікації Р. Якобсон: а) емотивну, конативну, когнітивну, референтну, волюнтативну, поетичну; б) емотивну, конативну, референтну, метамовну, фатичну, поетичну; в) комунікативну, емотивну, конативну, когнітивну, референтну, метамовну; г) експресивну, конативну, когнітивну, метамовну, волюнтативну, поетичну.
13. Які властивості має мовна норма: а) вибірковість, матеріальність, обов'язковість; б) вибірковість, обов'язковість, умовність; в) вибірковість, стійкість, обов'язковість; г) вибірковість, довільність, обов'язковість.
14. Соціальна солідарність позначає: а) соціальну згуртованість; б) соціальний символізм; в) наявність соціальних діалектів; г) соціальну патологію.
15. Сукупність досягнень суспільства в галузі освіти, науки, мистецтва та ін. – це: а) менталітет; б) національний характер; в) культура; г) література.
16. Назвати представників української соціолінгвістики: а) Н. Шумарова, О. Тараненко; б) А. Мейє, М. Кондрашов; в) Н. Шумарова, А. Мейє; г) Н. Шумарова, Є. Поливанов.
17. Який рівень мови змінюється найшвидше: а) фонологічний; б) морфонологічний; в) лексико-семантичний; г) синтаксичний.
18. Яка наука вивчає штучні мови: а) соціолінгвістика; б) інтерлінгвістика; в) етнопсихолінгвістика; г) психолінгвістика.
19. З яким методом пов'язане поняття гіпотези: а) індукція; б) дедукція; в) аналіз; г) синтез.
20. Який математичний метод використовується в соціолінгвістичних дослідженнях: а) Хі-квадрат; б) корелятивний аналіз; в) індекс Апресяна; г) статистика.
21. Мова – як засіб вираження творчих потенцій людини, співвіднесений з естетичними категоріями прекрасне / потворне, – це: а) когнітивна функція; б) естетична функція; в) емотивна функція.
22. Мовлення: а) матеріальне, конкретне, реальне, динамічне, індивідуальне; б) ідеальне, абстрактне, потенційне, соціальне; в) динамічне, індивідуальне, ідеальне, абстрактне, потенційне.
23. Мова: а) матеріальна, конкретна, реальна, динамічна, індивідуальна; б) ідеальна, абстрактна, потенційна, соціальна; в) динамічна, індивідуальна, ідеальна, абстрактна, потенційна.
24. Як називається сукупність форм існування однієї мови або сукупність мов у їх територіально-соціальному взаємовідношенні і функціональній взаємодії в межах певних географічних регіонів або адміністративно-політичних утворень: а) мовна політика; б) мовна ситуація; в) диглосія.
25. Назвати першу відому штучну мову: а) волапюк; б) есперанто; в) інтерлінгва; г) ідо.
26. Лінгвістична дисципліна, яка вивчає міжнародні мови як засіб комунікації в багатомовному світі, називається: а) соціолінгвістика; б) когнітивна лінгвістика; в) інтерлінгвістика; г) менталінгвістика.
27. Указати, з чого починаються мовні зміни: а) індивідуального новотвору; б) варіювання; в) соціальних потреб.
28. Обрати поняття, про зв'язок яких стверджує гіпотеза Сепіра-Уорфа: а) мови і мислення; б) мови і культури; в) мови і мовлення.
29. Хто з мовознавців виділив перформативну функцію: а) К. Бюлер; б) Г. Почепцов; в) Е. Бенвеніст; г) Р. Якобсон.
30. Які властивості має мовна норма: а) вибірковість, матеріальність, обов'язковість; б) вибірковість, обов'язковість, умовність; в) вибірковість, стійкість, обов'язковість; г) вибірковість, довільність, обов'язковість.

31. Соціальна солідарність позначає: а) соціальну згуртованість; б) соціальний символізм; в) наявність соціальних діалектів; г) соціальну патологію.
32. Сукупність досягнень суспільства в галузі освіти, науки, мистецтва та ін. – це: а) менталітет; б) національний характер; в) культура; г) література.
33. Назвати представників української соціолінгвістики: а) Н. Шумарова, О. Тараненко; б) А. Мейє, М. Кондрашов; в) Н. Шумарова, А. Мейє; г) Н. Шумарова, Є. Поливанов.

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Предмет мовознавства. Зміст і основні завдання загального мовознавства.
2. Місце мовознавства в системі наук.
3. Знакова природа мови. Поняття про мовний знак та його специфіка. Своєрідність мови як знакової системи.
4. Проблема співвідношення мови і мислення. Внутрішнє мовлення і мислення.
5. Проблема мови і мовлення (історія питання). Сучасні уявлення про співвідношення мови і мовлення.
6. Система і структура мови. Парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення між одиницями мови.
7. Структура мови. Основні і проміжні рівні мови. Розділи мовознавства.
8. Фонологія як наука. Історія фонології. Основні поняття фонології.
9. Фонологічні школи.
10. Граматика як наука. Основні поняття граматичної теорії (граматичне значення, граматична форма, граматична категорія).
11. Морфологічний рівень структури мови.
12. Частини мови, принципи їх виокремлення. Явища взаємного переходу між частинами мови.
13. Синтаксичний рівень структури мови. Одиниці синтаксичного рівня.
14. Сучасні синтаксичні теорії. Синтаксис частин мови і синтаксис речення.
15. Лексико-семантична система мови. Парадигматичні, синтагматичні та епідигматичні відношення у лексико-семантичній системі мови.
16. Морфологічний проміжний рівень мови.
17. Словотвірний проміжний рівень мови.
18. Фразеологічний проміжний рівень мови.
19. Суспільна природа мови. Функції мови.
20. Соціальна зумовленість мовних явищ. Суспільний характер мовної норми.
21. Розвиток мови і розвиток суспільства.
22. Мова як найважливіша етнічна ознака. Мова, нація і держава.
23. Мовна політика.
24. Мова і культура.
25. Соціолінгвістика. Її предмет, завдання і проблеми.
26. Інтерлінгвістика як галузь мовознавства. Штучні мови.
27. Розвиток мови. Синхронне та діахронне вивчення мови.
28. Зовнішні та внутрішні причини мовних змін.
29. Специфіка розвитку різних рівнів структури мови. Темпи мовних змін.
30. Методи дослідження мови. Загальна характеристика і класифікація.
31. Описовий метод.
32. Порівняльно-історичний метод.
33. Метод лінгвістичної географії.
34. Зіставний метод.
35. Структурний метод та його різновиди.
36. Соціолінгвістичні та психолінгвістичні методи.
37. Застосування математичних методів у мовознавстві.

38. Сучасні мовознавчі напрями (когнітивна лінгвістика, лінгвістика тексту, комунікативна лінгвістика тощо).

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» (https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Нариси з теорії тексту. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 280 с.
2. Войцева О. А. Загальне мовознавство : навч.-метод. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т, 2022. 132 с.
3. Загальне мовознавство в тестах для бакалаврів: [навч. посіб.] / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка; [уклад.: Космеда Т. А. та ін. ; за заг. ред. Т. А. Космеди]. Дрогобич, 2013. 158 с.
4. Загальне мовознавство : навчально-методичний посібник для студентів денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.020303 Філологія. Мова і література (англійська) / уклад. І. С. Гонца. – Умань : “Візаві”, 2017. 102 с.
5. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. К.: «Академія», 2010. 464 с.
6. Скаб М. С. Загальне мовознавство : тести. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. 88 с.
7. Супрун Л. В. Загальне мовознавство. Практичні заняття, самостійна робота: навч. посібник. К.: Знання, 2022. 335 с.
8. Фаріон І. Націєтвірна функція мови в рецепції І. Франка та І. Пулюя. Слово Просвіти. Ч. 7. 16–22 лютого 2017. С. 6–7.
9. Lachur Cz. Zarys językoznawstwa ogólnego. Opole: UO, 2014. 320 s.
10. Lucznski E., Mackiewicz J. Językoznawstwo ogolne. Gdansk, WUG, 2016. 146 s.
11. Stalmaszczyk P. Metodologie językoznawstwa. Od diachronii do panchronii. Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2018. 146 s
12. Stalmaszczyk P. Metodologie językoznawstwa. Podstawy teoretyczne : Podręcznik akademicki. Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2015.т 299 s.

Допоміжна

1. Академік Олександр Савич Мельничук і сучасне мовознавство : (зб. наук. пр. до 90-річчя з дня народж.) / [редкол.: О. Ткаченко (голова), С. Єрмоленко, Г. Зимовець]. К. : Вид. дім Д. Бураго, 2012. 278 с.
2. Граматичний портрет української мови у ХХІ сторіччі: збірник тез наукових доповідей учасників Міжнародної наукової конференції на пошану доктора філологічних наук, професора Городенської Катерини Григорівни / упоряд.: Н. Г. Горголюк, Л. М. Колібаба, В. М. Фурса. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2024. 220 с.
3. Кульбабська О. В. Основи мовознавчих досліджень : модульний курс : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 344 с.
4. Мацько Л. Українська наукова мова : Теорія; практика : навч. посібн. /Л. Мацько, Г. Денискіна. Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 271 с.

5. Літературна норма і мовна практика / [Єрмоленко С. Я., Бирик С. П., Коць Т. А. та ін.]; за ред. С. Я. Єрмоленко. 2013. 320 с.
6. Осіпова Т. Невербальна комунікація та своєрідність її омовлення в українському дискурсі: феномен вербалізації невербаліки: монографія. Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2019, 388 с.
7. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава, Довкілля. К., 2011. 825 с.
8. Сучасні технології лінгвістичних досліджень : навч. посіб. / О. Л. Семотюк ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2017. 149 с.
9. Тараненко О. О. Андроцентризм у системі мовних координат і сучасний гендерний рух: Монографія. К.: Видавн. дім Д. Бурого, 2021. 112 с.
10. Ткаченко О. Б. Українська мова: сьогодення й історична перспектива. К.: Наук. думка, 2014. 511 с.
11. Українська мова : енциклопедія ; 2-е вид., випр. і доп. / ред. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. Київ, 2004. 824 с.
12. Франчук В. Ю. Олександр Опанасович Потебня. Сторінки життя і наукової діяльності [Текст] / В. Ю. Франчук ; Нац. акад. наук України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. К. : Вид. дім Дмитра Бурого, 2012. 375 с.

Інформаційні ресурси

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Мовознавство>

http://books.google.com/books/about/Загальне_мовознавств.html?id=OSXVAAAAMAAJ

Бібліотека Інституту мовознавства імені О. О. Потебні національної Академії наук України:

<http://www.inmo.org.ua/-library.html/>

Карпіловська Є. А. Мовознавство. Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021.

ВЕЛИЧ ОСОБИСТОСТІ . 22.11.15. Олександр Потебня – 10 (22).09.1835–29.11 (11.12) 1891 https://youtu.be/uNYf_MBwXE

http://esu.com.ua/search_articles.php?id=68174

<https://www.ulif.org.ua/>

<http://inmo.org.ua/library.html>

<http://inmo.org.ua/jm/arxiv-zhurnalu.html>

http://katarzyna.klessa.pl/?page_id=2787

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання курсу «Загальне мовознавство», контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності (*Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича* (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>), *Положення про виявлення та запобігання плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* (https://www.chnu.edu.ua/media/f5e1eobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf).

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної

недобро́чесності вперше бали, зараховані студентів/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недобро́чесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.